

Wybór tekstów na temat pierwotnych ślubowań Nenbutsu (utrzymania imienia Buddy)

Honen Shonin (Genku)

Senchaku hongan nenbutsu shu

Z kanonu Taisho Daizokyo

tom 83

numer 2608

tłumaczenie Czcigodny Kanzen

Rozdział 1 Dwie bramy

Namu Amida Butsu

Nenbutsu jest praktyką, główną pośród wszystkich praktyk, prowadzącą do odrodzenia w Czystej Krainie.

Fragmenty dotyczące tego, jak mistrz dhjany Dosiaku (chin. Tao-cz'o), odróżniał dwie bramy — świętą ścieżkę i czystą krainę — i odrzucił świętą ścieżkę, i szczerze przyjął schronienie w czystej krainie.

W pierwszym tomie *Anraku-shu, Zbiorze spokoju i radości*, autorstwa Dosiaku czytamy:

Ktoś może spytać: „Jeśli wszystkie odczuwające istoty mają naturę buddhy i jeśli każda z nich od czasu bez początku aż do dzisiaj musiała spotkać niezliczonych buddhów, to dlaczego wciąż kontynuują wędrówkę poprzez cykliczne narodziny i śmierci i nie potrafią uciec z tego płonącego domu?”. Na to pytanie odpowiem zgodnie ze świętą nauką mahajany: Tak jest, ponieważ nie były zdolne odrzucić narodzin i śmierci przez praktykę jednego z dwóch rodzajów wspaniałej dharmy — to jest przyczyna niemożności ucieczki z płonącego domu.

Czym są te dwa rodzaje dharmy? Jeden jest nazywany świętą ścieżką, a drugi odrodzeniem w czystej krainie. W obecnym czasie jest bardzo trudno osiągnąć oświecenie na

świętej ścieżce. Jedną z przyczyn jest to, że Wielki Oświecony odszedł z tego świata bardzo dawno temu. Inną przyczyną jest to, że ostateczna prawda jest głęboka, a ludzkie zrozumienie jest płytkie. Z tego powodu w *Czandragarbha sutrze* jest powiedziane: „W okresie upadku dharmy, po moim odejściu, nawet jeśli niezliczone istoty zaczną praktykować i kultuwać drogę, ani jedna osoba nie osiągnie celu”. Teraz jest okres upadku dharmy, czyli okres świata pięciu skalań. Brama wiodąca przez odrodzenie w czystej krainie jest jedyną, dzięki której możemy wejść w oświecenie. Dlatego *Większa sutra Sukhawati* mówi: „Jeśli byłaby choć jedna odczuwająca istota, która popełniała złe czyny przez całe życie, a będzie recytowała moje imię dziesięć razy bez przerwy w momencie zbliżającej się śmierci, to obym nie osiągnął oświecenia, jeśli nie odrodzi się ona w mojej czystej krainie”.

Ponadto żadna odczuwająca istota nie jest w stanie zmierzyć swoich duchowych zdolności. Z punktu widzenia mahajany, nikt jeszcze nie kontemplował takości, prawdziwej rzeczywistości lub pustki, najbardziej podstawowej zasady. Z punktu widzenia hinajany, należy wejść na ścieżkę wglądu i ścieżkę praktyki, następnie należy osiągnąć stan *anagami-na* i dalej aż do arhata, odcinając pięć więzów niższego świata pragnień i pozostawiając za sobą pięć więzów wyższych światów formy i bezforemnego. Aż do teraz ani żaden mnich, ani człowiek świecki nie zdołał osiągnąć tych celów. W rzeczywistości są tacy, którzy radują się pożytkiem odrodzenia jako ludzie czy niebiańskie istoty. Ale te pożytki osiągnęli dzięki przestrzeganiu pięciu wskazań i dziesięciu cnotom. Obecnie jest to jednak wielką rzadkością, że ktoś kontynuuje przestrzeganie tych wskazań i cnót. Z drugiej strony, kiedy rozmyślamy nad złymi czynami ludzi i ich grzesznymi postępami, czyż nie szaleją one wszędzie jak wichury i smagające deszcze? Z tego powodu wielu buddhów w swoim nieograniczonym współczuciu zachęca nas, byśmy przyjęli schronienie w czystej krainie. Nawet jeśli ktoś czynił zło przez całe swoje życie, a jest w stanie nieprzerwanie kontynuować *nenbutsu* z uwagą i skupieniem, wówczas wszystkie przeszkody spontanicznie znikną i z pewnością odrodzi się w czystej krainie. Dlaczego ludzie nie zwracają na to uwagi? I dlaczego nie porzucają tego świata dla czystej krainy?

Moim zdaniem, po spokojnym zastanowieniu się nad tymi sprawami można zauważyć, jak różne szkoły w różny sposób prezentują nauki Buddy. Szkoła jogaczary dzieli nauki Buddy na trzy okresy: pierwszy okres, kiedy Buddha potwierdził rzeczywistość zjawiskowych rzeczy, drugi okres, w którym nauczał o puste rzeczywistości zjawisk, i trzeci okres, kiedy nauczał środkowej ścieżki, przekraczającej te dwie pierwsze, przeciwstawne, pozycje.

Szkoła bez Charakterystyk [madhjamaka] dzieli nauki Buddy na dwa kanony: pierwszy bodhisattwów, a drugi śrawaków.

Szkoła kegon — awatamsaki, sformułowała pięć nauk, obejmujących całość przekazu Buddy. Są to nauki: hinajany, początkowa, ostateczna, natychmiastowa i doskonała. Szkoła lotosu (tendai) sformułowała cztery nauki i pięć smaków, które również obejmują całość buddyjskich nauk. Cztery nauki są to kanon hinajany i powszechna, szczególna i doskonała nauka. Pięć smaków to mleko, śmietana [jogurt], masło, ser i ghee. Szkoła mantry, singon, mówi o dwóch naukach, obejmujących cały buddyzm. Są to nauki egzoteryczne i ezoteryczne.

Co do szkoły czystej krainy, o której mówię, to widzimy, że ma ona — o ile opieramy się na mistrzu dhjany Dosiaku — dwie bramy, przedstawiające całość nauk Buddy. Są to: brama świętej ścieżki i brama czystej krainy.

Ktoś może spytać: „Nazwy ośmiu czy dziewięciu szkół, takich jak kegon, czy tendai i inne, są znane od dawnych czasów, ale nigdy nikt nie słyszał o grupie 'czystej krainy', jako oficjalnie rozpoznanej 'szkole'. Jaki dowód można przedstawić, by uprawomocnić twierdzenie o istnieniu 'szkoły czystej krainy'?”

W odpowiedzi na to pytanie powiedziałbym, że jest więcej niż jedno świadectwo uzasadniające nazwę „szkoła czystej krainy”. W *Lekkim sercu na ścieżce spokoju i błogości* autorstwa Gengio jest powiedziane: „Szkoła czystej krainy była pierwotnie przeznaczona dla uratowania zwykłych ludzi, ale jednocześnie także i dla świętych”. W *Zasadniczych naukach o odrodzeniu w zachodnim raju* autorstwa Dzi-on jest powiedziane: „Polegaj tylko na tej szkole”. A w *Traktacie o czystej krainie* Kasai jest powiedziane: „Wierzę, że ta szczególna szkoła jest esencją drogi”. To są pewne świadectwa, co do których nie ma żadnych wątpliwości.

Moim głównym celem tutaj nie jest omawianie podstaw poszczególnych szkół. Chciałbym raczej, traktując o szkole czystej krainy, wyjaśnić kwestię dwóch bram. Jedna z nich to brama świętej ścieżki, a druga to brama czystej krainy.

Pierwsza, brama świętej ścieżki, jest podzielona na dwie części: mahajanę i hinajanę. Z kolei mahajana jest podzielona na część egzoteryczną i ezoteryczną oraz na nauki tymczasowe i rzeczywiste [ostateczne]. W *Zbiorze fragmentów tekstów o krainie spokoju i błogości* są zawarte jedynie egzoteryczne i tymczasowe nauki mahajany. Stąd święta ścieżka nauk odnosi się do okrężnych, czy też stopniowych form praktyki, które wymagają wielu kalp praktykowania. Z tego możemy wnioskować, że ścieżka świętych nauk zawiera również nauki ezoteryczne i rzeczywiste. Stąd wynika, że nauki wszystkich ośmiu współczesnych szkół, czyli mantrajany-singon, bussin, tendai, kegon, madhjamaki, jogaczary, dziron i sioron, są zawarte w świętej ścieżce i powinniśmy być tego świadomi.

Następnie mamy hinajanę, która jest drogą śrawaków i pratjekabuddhów, jak jest to wyjaśnione w sutrach hinajany, klasztornych regułach (winaja) i w siastrach. Jest to droga urzeczywistnienia prawdy przez odcięcie złudnych namiętności, osiągnięcie przez to poziomu świętego i urzeczywistnienie duchowego owocu. Dlatego możemy wnioskować, jak poprzednio, że święta ścieżka zawiera także szkołę realistów, *satjasiddhi* oraz różne szkoły winaji.

Ogólnie mówiąc, główny cel bramy świętej ścieżki, czy to mahajany, czy hinajany, dotyczy praktykowania drogi czterech pojazdów i osiągnięcia owocu czterech pojazdów, pozostając w świecie saha. Mówiąc o czterech pojazdach, odnosimy się do trzech pojazdów i pojazdu buddhy. Jeśli chodzi o bramę odrodzenia w czystej krainie, to widzimy, że tutaj są również dwie nauki.

Najpierw są nauki bezpośrednio wyjaśniające odrodzenie w czystej krainie i nauki tylko incydentalnie wyjaśniające takie odrodzenie.

Pierwsze — „nauki bezpośrednio wyjaśniające odrodzenie w czystej krainie” — są przedstawione w tak zwanych „trzech sutrach i jednym traktacie”. Pierwsza to *Sutra*

niezmierzonego życia, druga — *Sutra medytacji*, a trzecią jest *Amida sutra*. „Jedna siostra” jest *Traktatem o odrodzeniu w czystej krainie* autorstwa Wasubandhu.

Mógłby ktoś spytać, czy również gdzie indziej użyto sformułowania „trzyczęściowa sutra”. Odpowiedź brzmi, że to określenie pojawiło się więcej niż tylko raz. Mamy trzyczęściową sutrę Lotosu, składającą się z *Sutry nieskończonych znaczeń*, *Sutry lotosu* i *Sutry medytacji Samantabhadry*. Drugi przykład to trzyczęściowa sutra Mahawairoczany, czyli: *Sutra Mahawairoczany*, *Sutra diamentowej korony* i *Sutra wspaniałych osiągnięć*. [W rzeczywistości są to tantry, które określa się tym samym znakiem chińskim, co słowo 'sutra', a w japońskiej szkole singon — tajemnej mantry, są to trzy podstawowe, bardzo obszerne tantry, stanowiące podstawę doktryn i praktyk tej szkoły]. Trzecim przykładem jest trzyczęściowa sutra spokoju i ochrony państwa, na którą składają się następujące teksty: *Sutra lotosu*, *Sutra dobrego króla* i *Sutra złotego światła*. Czwartym przykładem jest trzyczęściowa sutra Maitrei: *Sutra Maitrei wstępującego w narodziny*, *Sutra Maitrei wychodzącego z narodzin* i *Sutra Maitrei stającego się buddhą*. Ale w naszym przypadku mówimy tylko o trzyczęściowej sutrze o Amidzie, którą nazywam trzyczęściową sutrą czystej krainy. W oparciu o ten tekst powstały nauki czystej krainy.

Następnie mamy „nauki, które tylko incydentalnie wyjaśniają odrodzenie w czystej krainie”. Są to sutry wyjaśniające odrodzenie w czystej krainie, takie jak *Sutra girlandy*, *Sutra lotosu*, *Sutra dharani spełniającej życzenia*, *Sutra dharani najbardziej dostojnego* i inne. Do nich także zaliczamy traktaty, takie jak *Przebudzenie wiary*, *Traktat o cennej naturze*, *Traktat wyjaśniający dziesięć bhumi*, *Kompendium mahajany* i podobne prace, wyjaśniające odrodzenie w czystej krainie.

Dosiaku w swoim Zbiorze odróżnił dwie bramy: świętej ścieżki i ścieżki odrodzenia w czystej krainie, aby uczyć odrzucenia świętej ścieżki na rzecz bramy odrodzenia w czystej krainie. Są tego dwie przyczyny: pierwsza jest związana z tym, że Wielki Oświecony odszedł z tego świata dawno temu, a drugą przyczyną jest to, iż ostateczna prawda jest głęboka, a ludzkie rozumienie płytkie.

Dosiaku nie był jedynym, który przedstawił to rozróżnienie dwóch bram. Donran, Tendai, Kasai, Dzi-on i wielu innych nauczycieli — wszyscy mieli [w tej kwestii] podobne poglądy.

Po pierwsze, mistrz dharmy Donran napisał w *Komentarzu do traktatu o odrodzeniu w czystej krainie*:

Z szacunkiem spójrzmy na to, co powiedział Bodhisattwa Nagardżuna w *Traktacie wyjaśniającym dziesięć bhumi*. Wyjaśnił, że bodhisattwowie mogą poszukiwać stanu nie-cofania się na dwóch ścieżkach: jedna to ścieżka trudnej praktyki, a druga to ścieżka łatwej praktyki. Droga trudnej praktyki jest ścieżką, na której próbuje się osiągnąć stan nie-cofania w okresie pięciu skalań, kiedy nie ma żadnego buddhy na świecie. To jest bardzo trudne. Ta trudność przybiera wiele form i podam kilka przykładów, żeby wyjaśnić znaczenie moich słów.

Po pierwsze, jest tylko pozorne dobro nie-buddyjskich nauczycieli, którzy powodują pomieszanie prawdziwej dharmy bodhisattwów. Po drugie, dyscyplina śrawaków zawiera myśl o własnych korzyściach, co przeszkadza wielkiemu współczuciu. Po trzecie, jest zło popełniane bez zastanowienia, które niszczy wspaniałe cnoty innych. Po czwarte, jest rezultat dobrych czynów, opartych na złudnym myśleniu, które niszczą czystą i nieskalaną praktykę. Piąty przykład to poleganie na własnej mocy, bez uchwycenia mocy innego. To widać wszędzie. Podążanie tą ścieżką trudnej praktyki jest jak podróżowanie po kraju na piechotę, jest to bardzo trudne i bolesne.

Droga łatwej praktyki jest pragnieniem odrodzenia się w czystej krainie tylko w oparciu o wiarę w Buddhę. Będąc niesionym przez ślubowanie Buddy, możemy osiągnąć odrodzenie w czystej krainie. Moc Buddy podtrzymuje nas i pozwala nam znaleźć się w towarzystwie tych, którzy osiągnęli stopień prawdziwego potwierdzenia mahajany. To jest stan nie-cofania się. To jak wejście na statek i przepłynięcie przez ocean, jest to bardzo przyjemne.

W tym kontekście droga trudnej praktyki jest bramą świętej ścieżki, a droga łatwej praktyki jest bramą czystej krainy. Trudna praktyka jest różna od łatwej praktyki, a święta ścieżka jest różna od czystej krainy, lecz choć słowa są różne, znaczenie jest to samo. Mistrzowie Tendai i Kasai podzielają ten sam pogląd. Powinniśmy być tego świadomi. W *Zasadniczych naukach o odrodzeniu w zachodnim raju* jest powiedziane:

Kiedy z szacunkiem zastanawiam się nad tą sprawą, staje się jasne, że Siakiamuni pojawił się w stosowanym czasie i przyniósł pożytek wszystkim, którzy mieli z nim związek karmiczny. Rozciągnął swoje nauki, by pomóc ludziom o różnych skłonnościach i zmoczył ich rosą dharmy. Ci, którzy osobiście spotkali świętego nauczyciela, zostali poprowadzeni do oświecenia na ścieżkach trzech pojazdów. Zachęcał tych, których dobroć była niewielka, którzy byli niedbali we właściwej praktyce karmicznej, by przyjęli schronienie w czystej krainie. Ktokolwiek angażuje się w tę praktykę, odrodzi się w czystej krainie, medytując wyłącznie na Amidę i dedykując wszystkie swoje dobre czyny odrodzeniu w czystej krainie. Amida w swoim pierwotnym ślubowaniu postanowił przeprowadzić wszystkie istoty z tego świata saha na drugi brzeg. Ci, którzy angażują się w tę praktykę — najlepiej jeśli ją kontynuują całe życie lub przynajmniej pomyślą o Amidzie dziesięć razy, kiedy są na progu śmierci — z pewnością osiągną odrodzenie.

W postscriptum tego samego tekstu jest napisane:

Kiedy się głęboko zastanowimy, to zrozumiemy, że urodziliśmy się na koniec okresu podobieństwa dharmy, dawno po czasie życia Świętego (Buddy). Choć znamy drogę trzech pojazdów, nie możemy osiągnąć oświecenia dzięki

nim. Zarówno dewowie, jak i ludzie są poruszeni i niespokojni z powodu złudnych namiętności. Ci, których mądrość jest wielka i mają serca otwarte szeroko na współczucie, mogą pozostać w sansarze przez długi okres praktykując drogę. Ale głupi i ci, których praktyka nie osiąga głębi, prawdopodobnie utoną w ciemnych światach niższego istnienia. Trzeba więc, używając wszelkich sposobów, porzucić świat saha i sprawić, by nasze umysły spoczęły w czystej sferze

W tym fragmencie określenie „trzy pojazdy” odnosi się do bramy świętej ścieżki, a „czysta sfera” jest bramą czystej krainy. Jeśli chodzi o „trzy pojazdy” jako różne od „czystej sfery”, i „świętą ścieżkę” różną od „czystej krainy” — wszystkie te określenia brzmią różnie, ale znaczenie jest w rzeczywistości to samo.

Kto chce studiować szkołę czystej krainy, powinien najpierw zrozumieć znaczenie powyższego fragmentu. Nawet jeśli ktoś wcześniej studiował bramę świętej ścieżki, jeśli czuje inklinację do bramy czystej krainy, powinien odłożyć na bok świętą ścieżkę i znaleźć schronienie w czystej krainie. Przykładem jest mistrz Donran, który porzucił wykładanie czterech traktatów i z oddaniem szukał schronienia w czystej krainie. Mistrz dhjany Dosiaku porzucił wiele aktywności i nauki *Sutry nirwany* i zaczął propagować wyłącznie praktykę zachodniej czystej krainy (Sukhawati). Tak było z mądrymi i uczonymi mistrzami przeszłości. Dlaczego my, głupi ludzie okresu upadku dharmy, nie podążymy za ich przykładem?

Ktoś może spytać o następującą rzecz. Różne szkoły i nurty świętej ścieżki mają własne bezpośrednie linie przekazu dharmy od mistrza do ucznia. W przypadku szkoły Tendai genealogia jest od Emon do Nangaku, Tendai, Sioan, Ci-i, Ei, Genro i Tannen. W szkole singon (wadżrajana japońska) przekaz jest od Mahawairoczany do Wadźrasattwy, dalej do Nagardżuny, Nagabodhi, Wadźrabodhi, Amoghawadźry itd. Podobnie każda szkoła ma własną ścieżkę linii przekazu. Czy taka linia nauczycieli jest również w szkole czystej krainy?

W odpowiedzi muszę wskazać, że w szkole czystej krainy naprawdę istnieją własne linie przekazu, tak jak jest to w przypadku świętej ścieżki. Jednak w tej szczególnej szkole czystej krainy jest wiele różnych „domów”. Jest dom mistrza dharmy Rozana z Eon, dom mistrza tripitaki Dzimina oraz domy Dosiaku i Zendo. Tutaj omówimy linię reprezentowaną przez Dosiaku i Zendo oraz ich przekaz dharmy. Są dwie teorie tego dotyczące. Według pierwszej — która jest opisana w *Zbiorze fragmentów tekstów o krainie spokoju i błogości* — przekaz jest następujący: mistrz tripitaki Bodhiruci, mistrz dharmy Ecio, mistrz dharmy Donran, mistrz dhjany Daikai i mistrz dharmy Hodzio. Według drugiej — o której można przeczytać w biografiach wybitnych mistrzów okresu dynastii Tang i Sung — przekaz zaczął się od mistrza tripitaki Bodhiruci, po nim był Donran, mistrz dhjany Dosiaku, mistrz dhjany Zendo, mistrz dharmy Ekan i mistrz dharmy Sioko.

Projekt Tłumaczenia Tekstów Dharmy – „Kumarajiva”

Tekst nr 6, publikacja kwiecień 2013

Tekst objęty licencją Creative Commons Uznanie autorstwa-Bez utworów zależnych 3.0 Unported

Skład wykonano w systemie \LaTeX 2 ϵ

Tekst dostępny na stronie www.mahajana.net